

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput XII. Quæ de monachis, cæremoniisque ac ritibus sacris, ætate sua
adhiberi solitis, Operum Dionysianorum auctor memorat, esse hunc non
posse Areopagitam, commonstrant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

AUCTORE
C. B.

subtindie tantummodo usurparint, id enimvero, Dionysiana Opera jam inde a seculo primo secundove ineunte composita non fuisse, Sanctumque nostrum proinde auctorem habere non posse, argumento est perquam valido, maxime cum in concilio Nicæno, uti et in Alexandrino, anno 362 celebrato, ubi de vocabuli ἰσιότης ad Personam in divinis significandam usu disputatum accerrime, fuit, a nullo prorsus Patrum pro usu illo firmando introducendove auctoris Operum Dionysianorum auctoritas fuisse allegata uspiam legatur, imo nullus omnino scriptor ante seculum quintum Opera illa in finem prædictum citasse reperitur; quod tamen, si eadem Opera jam tum fuissent contexta, fieri ægerrime potuisset. Bina modo adhuc argumenta alia, quorum alterum ex iis, quæ de Ecclesiasticis cæremoniis, ætate sua adhiberi solitis, Operum Areopagiticorum auctor scribit, Areopagitici repetunt, cap. seq. proponere aggrediamur.

CAPUT XII.

B

Quæ de monachis, cæremoniisque ac ritibus sacris, ætate sua adhiberi solitis, Operum Dionysianorum auctor memorat, esse hunc non posse Areopagitam, commonstrant.

Cum liber de Ecclesiastica Hierarchia monachorum monachique,

Operum Dionysianorum auctor, de monachis, qui ætate sua exstiterint, variisque, quibus ab aliis quidem Therapeutæ, ab aliis vero Monachi nominati fuerint, appellationibus nonnulla lib. de Ecclesiastica Hierarchia cap. 6 præfatus, mox ritum, quo consecrari soluerint, exponit; cum ita autem monachos, tonsura et veste a reliquis Christianis discretos, ætate sua exstitisse, imo et ante hanc monachorum hujusmodi Ordinem fuisse institutum, non obscure insinuet, simulque, eorum professionem solemnibus ac publicis, non secus ac seculo V et VI, cæremoniis fuisse emissam, apertissime tradat, inde Nourrius, proxime laudatum librum Dionysii Areopagite abjudicandum, contendit, Dissertationis de Operibus sancti Dionysii, supra sæpissime laudatæ, cap. 15 sequentem arguens in modum: præterquam quod priorum Ecclesiæ sæculorum scriptores, atque ii etiam ipsi, qui de singulis Christianorum ordinibus accuratius iisdem temporibus disseruerunt, nullam monastici ordinis monachorumve professionis fecere mentionem; certe quidam eruditissimi et antiquissimi Rerum monasticarum indagatores earum originem ad Paulos, Antonios, Pachomiosque referunt. His ergo auctor noster posterior esse debet, nec Dionysius Areopagita dici potest.

licet etiam duplex horum genus Areopagitici distinguant,

174 Areopagitici tamen hunc non exiguæ difficultatis nodum haud difficulter se solvere arbitrantur, duplicis monachorum generis distinctione. Aliud enim esse aiunt genus cænobitarum et eremitarum, qui a plebe prorsus secreti et a cæterorum hominum societate separati, in monasteriis et cænobiis vel in sylvis et montibus vitam monasticam debebant. Hos fatentur

longe post Dionysii ætatem, nec ante Pauli, Antonii et Pachomii tempora ortum habuisse. Aliud vero contendunt fuisse genus monachorum, qui pars populi præcipua et illustrior gregis Christi portio inter laicos ita computabantur, ut primus eis in synaxi post Ecclesiæ ministros adsignatus esset locus. Ili porro privatim in suis urbium ædibus vel simul in collegiis vitam puram et castam atque curis terrenis expeditam unice Deo mancipatam agebant. Monachos autem istos temporibus Apostolorum exstitisse dicunt, eosque esse asserunt, de quibus Philo Judeus illum instituit sermonem, qui ab Eusebio in Historia sua transcriptus est. Neque dixeris hos, quos Philos non monachos, sed Therapeutas vocat, revera monachos non fuisse, sed Judaicæ, nequaquam vero Christianæ religioni addictos, atque Eusebium hac in re, ut eruditus ejus interpres Valesius observat, vano errore fuisse deceptum. Ab Areopagiticis enim audies, nullas penitusque frivolas esse Valesii adversus auctorem suum probationis. Et certe, inquit, Eusebius vir summæ eruditionis in dignoscenda Therapeutarum religione tam turpis hallucinationis non sine temeritatis nota potest insinuari. Addunt præterea, Hieronymum huic Eusebii de Christiana Therapeutarum religione opinioni hæc subscripsisse in verba: " Philo videns Alexandria primam Ecclesiam adhuc judaizantem, quasi in laudem gentis suæ librum super eorum conversatione scripsit."

175 At sane Areopagitici, Therapeutas, si fieri possit, Christianæ religioni nomen dedisse, invictis demontrent argumentis, per nos licet; sed illos vitam monasticam, qualis ab auctore nostro describitur, aliquando duxisse, nullo unquam, ut putatur, antiquitatis monumento probabunt. Missa etenim primum ea facimus, quæ scriptor noster (an anno Philo?) de monachis (imo Therapeutis) suis tradidit, eos non in urbibus, sed extra urbes progressos, in hortis agellisque degisse, ac proinde Antonianis, quod alii negant, fuisse similes. Illud autem potissimum quarimus, cur Eusebius, qui tanto nisu Therapeutas Philonianos Christianis adnumerandos esse, probare conatus est, eosdem nullibi dixerit monachos fuisse, vel successores habuisse, qui vestibus, tonsura, votis solemnibus, ac vivendi ratione ab omnibus Christianis secreti, perfectionem vitæ monasticæ normam profitebantur. Cur Hieronymus, tantum monasticæ professionis prædicator, eosdem Therapeutas in monachorum numerum non refert, illosque cum cæteris omnibus primæ Ecclesiæ Christianis permiscet et confundit? Nulla proculdubio olia ratio adferri poterit, quam nec Therapeutas initio nascentis Ecclesiæ, nec ullos Christianos Dionysii tempore tales monachos fuisse, quales ab auctore nostro memorantur.

176 Atque illud quidem eo rursus confirmari potest, quod monasticum institutum non ferebant prima sævientium adversus Christianos persecutionum tempora. Quis enim sibi persuadeat, tyrannos idolorumque cultores, qui summa crudelitate in Christianos omnes grassabantur, eos impune tulisse, qui, in collegiis communiter degentes, tonsura et veste perfectiorique vivendi genere cæteris Christianis illustriores erant. " Sacerdos, " inquit auctor noster, " stat ante altare; . . . is autem, qui consecratur, " stat

A " stat post sacerdotem .., nec supra caput ha-
 " bet Scripturas... sed tantum adstat sacerdoti,
 " supra illum mysticam invocationem prose-
 " quenti. Qua finita, sacerdos, ad eum acce-
 " dens, rogat ipsum primum, an omnibus
 " rebus dividuis renuntiet, non solum vitis,
 " sed etiam imaginationibus. Deinde exponit illi
 " vitam perfectissimam, contestans illum debere
 " mediam vivendi rationem superare. Quæ ubi
 " omnia is, qui initiatur, professus est, sa-
 " cerdos eum, signo crucis consignatum tondet...
 " omnique veste detracta, eum alia induit. "
 " Quis autem primis Ecclesiæ temporibus mona-
 " chum aliquem veste et tonsura aut aliis Chris-
 " tianæ religionis hominibus discretum, in pu-
 " blico visum, aut a paganis captum, tortum-
 " que aut necatum memoriæ aliquando man-
 " davit?

hic adductis 177 Ubinam, quæso, collegium aliquod, in
 quo monachi simul vitam degerent, a paganis
 aut imperatoribus prædatum aut eversum legi-
 tur? Si quid his non omnino absimile in qui-
 busdam martyris alicujus. Actis occurrere dixeris,

B arguetur continuo, illa nec genuina esse, nec
 sincera, nihilque de tempore, quo martyr ille
 obierit, ab eorum scriptoribus certo definiri.
 Tradit denique auctor noster, nomen Therapeu-
 tæ et Monachi suo tempore tritum et vulgare
 fuisse, atque a præceptoribus suis illud Chris-
 tianis, ritum monasticum solemniter profitentibus,
 inditum. " Hinc sancti præceptores nostri, " in-
 " quit, divinis eos appellationibus sunt prose-
 " quuti: alii quidem Therapeutas, alii vero Mo-
 " nachos appellaverunt: *οἱ μὲν θεραπευτᾶς, οἱ δὲ*
 "*μοναχοὺς ὀνομάζοντες.* " Quinam, obsecro, esse
 poterant hi Dionysii præceptores, qui ea nomina
 appellationesque divinas illis imponere? Non
 Philo quidem. Is enim Judæus cum esset, a
 Dionysio Areopagita tamquam unus ex sanctis
 præceptoribus suis laudari non potuit. Quinam
 ergo ab eo præceptores appellantur? Num Hie-
 rotheus vel alii, quorum nomen excidit eva-
 nuitque memoria? Sed hi suis temporibus cele-
 bres esse debuerunt, et omnibus facile noti.
 Cur ergo isti soli cum discipulo suo Dionysio
 Areopagita primo, secundo tertioque Ecclesiæ
 sæculo monachorum nomina, ordinem statum,
 professionem, vota, tonsuram, vestem et colle-
 gia memoraverunt? Certe cum alii scriptores
 per tam longa trium sæculorum spatia ho-
 rum omnium nequaquam meminissent, id fane
 argumento non levissimo est, tempore Dio-
 nysii nullos existitisse hujuscemodi monachos et
 Therapeutas.

178 Ita hactenus Nourrius, monachos tales,
 quales loco supra assignato ab Operum Dionysia-
 norum auctore describuntur, Dionysii Areopagi-
 tæ ætate non existitisse, rectissime ob rationes,
 quas allegat, contendens; istos namque mona-
 chos vestitu, tonsura, perfectiorique, quam,
 professione solemniter edita, sectabantur, vitæ
 ratione a reliquis omnibus Christianis laudatus
 auctor (ad i. ejus num. 176 jam nunc recitata verba)
 facit diversos; monachos autem, qui eo modo a
 reliquis omnibus Christianis differunt, Dionysii
 Areopagite ætate institutos jam fuisse, haud ap-
 pareat. Therapeutas quidem, a Philone apud Eu-
 sebiu lib. 2 Historiæ Ecclesiasticæ cap. 17 me-
 moratos, pro monachis, per Operum Dionysia-
 norum auctorem descriptis, Areopagiticis ob-
 trudunt; verum recte id abs se fieri, rationibus,

quas allegant, minime evincunt. Esti enim, con-
 tra ac Valesius contendit, Philoniani Therapeu-
 tæ, prope Alexandriam potissimum commorati,
 fide forsitan, non refragante etiam per verba su-
 pra recitata Nourrio, existierint Christiani, sua-
 que certe vivendi ratione quoddam præbuerint mo-
 nasticæ vitæ exemplum, habitu tamen, tonsuraque
 et vitæ, quod, professione solemniter edita, sectati
 memorantur, genere a reliquis Christianis in mo-
 dum monachorum, ab Operum Dionysianorum
 auctore descriptorum, haud fuerint diversi; præ-
 terquam enim quod Therapeutæ, a Philone lau-
 dati, mulieres sibi, uti ipse hic scriptor do-
 cet, adjunctas habuerint, nihilque usquam, e quo
 mulieres inter memoratos ab Operum Dionysia-
 norum auctore monachos fuisse versatas, colli-
 gas, reperire apud hunc sit, tonsuræ vestitusque
 singularis, quibus Therapeutæ, per Philonem
 memorati, a reliquis suæ sectæ hominibus fuerint
 distincti, nusquam hic mentionem facit.

179 Hieronymus quidem, qui, quæ de Therapeu-
 tæ Philo memoriæ prodit, de primis Chris-
 tianis scripta, in libro de Scriptoribus in Phi-
 lone arbitratur, ibidem etiam indicat, sibi ap-
 parere, Talem primam credentium fuisse Ecclē-
 siam, quales ætate sua monachi esse nitebantur;
 verum, etsi quidem seu Philoniani Therapeutæ
 seu, qui ab isce forsitan non distinguendi, primi
 Alexandriæ Christiani, spectata, quam fuere
 sectati, vitæ communis ratione, aliquod monas-
 ticæ, seu potius cœnobiticæ vitæ exemplum pos-
 teritati reliquerint, ejus tamen perfectionem
 assecuti minime fuerunt, multaque, quæ cum
 vita cœnobitica seu monastica minime congruunt,
 fecerunt, uti luculentur perspiciet, qui vel per-
 functoriæ evolverit, quæ Papebrochius in suis
 ad Sebastianum a S. Paulo Responsionibus ar-
 ticulo 15, num. 126 de primis Christianis, Euse-
 bii Historiæ Ecclesiasticæ lib. 2, cap. 17 de
 Philonianis Therapeutis observant. Quando ita-
 que Hieronymus, primos Christianos seu Philo-
 nianos Therapeutas, prope Alexandriam potis-
 simum versatos, tales fuisse, adstruit, quales
 ætate sua monachi esse nitebantur, credendus
 est id fecisse, non quod illorum vitæ ratio votis
 ullis religionis adstricta perfecte fuerit monas-
 tica, sed quod nonnulla cum vita perfecte monas-
 tica habens communia quoddam hujus exemplar
 seu prototypum, ac certo etiam sensu exordium
 extiterit. Et vero, si Hieronymus seu primos
 Christianos seu Philonianos Therapeutas vitam
 perfecte monasticam fuisse sectatos verosque ex-
 stitisse monachos, existimavit, ut quid eos mona-
 chorum nomine nusquam distinguit?

180 Sane cum hoc vel sanctus ille pater, vel
 etiam Eusebius, quorum tamen alter vitam mo-
 nasticam commendare, alter, Philonianos The-
 rapeutas Christianis accensendos, probare cona-
 tur, nusquam fecerit, id utique, a neutro pro
 veris monachis, qui, habitu, tonsura, professione
 solemniter edita, vivendique ratione a reliquis
 Christianis secreti, perfectiorem vitæ monasticæ
 normam essent professi, habitos fuisse seu pri-
 mos Christianos seu Philonianos Therapeutas,
 haud infirmo, uti Nourrius supra recitatis ver-
 bis innuit, argumento etiam est; ut proinde Areo-
 pagitici, sedulo omnibus, quæ, ut monachos
 tales, quales ab Operum Dionysianorum auctore
 loco supra cit. describuntur, Dionysii Areopagite
 ætate existitisse, probent, in medium de Therapeu-
 tis, ab Hieronymo et Eusebio memoratis adducunt
 ad

AUCTORE
 C. B.

existitisse non
 videntur,

E

F

libri dicti
 auctorem non
 esse Areopa-
 gitam, fere
 certum ap-
 pareat,

AUCTOR
C B.

ad veritatis trutinam expensis, neququam id, quod volunt evincant. Adhuc quidem in rem suam allegant Essæos seu Essenos, a Philone pariter, uti et a Josepho, memoratos; verum cum hi, ut iterum Papebrochius in suis ad Sebastianum a S. Paulo Responcionibus articulo 15, § 7 dilucide ostendit, haud veri monachi, imo nec Christiani exstiterint, nec sic vel utcumque suam de veris, qui jam inde a Dionysii Areopagitæ ætate exstiterint, monachis opinionem Areopagiti firmant. Jam vero, cum id ita habeat, nec iisdem Areopagiticis quo hanc stabiliant, argumenta alia, quam jam refutata, suffragentur enimvero monachos tales, quales ab Operum Dionysianorum auctore Ecclesiasticæ Hierarchiæ cap. supra assignato describuntur, Dionysii Areopagitæ ætate non exstivisse, huncque proinde illorum aut saltem Ecclesiasticæ Hierarchiæ auctorem esse non posse, vix non etiam certum e supra recitatis Nourrii verbis, omnibusque, quibus hæc firmavi, rationibus jam aductis apparet.

ut et ex eo, quod in eodem libro

181 Id ipsum porro prope certum etiam apparet ex ecclesiasticis ceremoniis ritibusque, quibus fuisse ætate sua sacros Ordines collatos, Baptismique et Eucharistia Sacramenta administrata ac suscepta, Operum Dionysianorum auctore Ecclesiasticæ Hierarchiæ cap. 2, 3 et 5 affirmat. Pontifex, inquit jam dicto cap. 3, precem sacram ad altare Dei celebraturus, ab ejusdem suffitione initium faciens, universum circuit chori ambitum, donec rursus ad altare divinum rediens sacrum infit Psalmorum melos, omni ordine ecclesiastico sacram ipsi Psalmodyam succinente. Per ministros exinde consequenter sacrarum Scripturarum lectio recitatur; qua finita, sacro ambitu arcentur catechumeni, et cum iis energumeni ac pœnitentes, illis, qui divinorum aspectu et Communione digni sunt, remanentibus. Porro ministrorum quidem alii clausis templi foribus assistunt, alii vero aliud quidpiam, quod sit ordinis sui, agunt. Qui autem in ministrorum ordine primas tenent, una cum sacerdotibus divino altari Panem sacrum Calicemque benedictionis imponunt, ab universa plenitudine Ecclesiæ communi hymnologia præmissa. Ad hæc divinus Pontifex sacram peragit precationem sanctamque cunctis pacem apprecatur: et dum omnes invicem amplexantur, mystica sacrorum voluminum recitatio finitur. Tum, lotis aqua manibus Pontificis ac sacerdotum, Pontifex divini altaris medio assistit, circumstantibus illi solis ministrorum primoribus una cum sacerdotibus.

ritus Areopagitæ ætate nondum usitati, memorentur.

182 Porro ubi Pontifex sacrosancta Dei munera collaudavit, divinissima consecrat mysteria, quæ etiam celebrata sub symbolis sacrosancte propositis in adspæctum ducit, exhibitisque divinatorum operum muneribus, ad sacrosanctam eorumdem communicationem cum ipsemet accedit, tum ceteros invitat. Accepta denique datæque diviniæ communionem, in sacram desinit gratiarum actionem; populoque divina tantum symbola contuente, ipse semper Spiritu divino per beatas ac spiritalis contemplationes hierarchice ad sacrosancta mysteriorum primordia in divini status puritate ducitur. Ita hactenus laudatus auctor, ritus sane, quibus ætate sua sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum confectum fuisse, prodit, tam distinctos tamque regulatos, quam quarto aut quinto Ecclesiæ seculo fuerunt recensens; cum autem, dum supra dictis cap. 2, et 5 de ritibus, quibus Baptismus et sacri Ordines

ætate sua fuerint collati, sermonem instituit, idem etiam faciat, nec certe, ut Papebrochio nostro tom. 3 Maii in Commentario, Actis S. Pachomii prævio, num. 28 est visum, verosimile appareat, ritus in sacrorum ordinum collatione Sacramentorumque susceptione tam fuisse distinctos, fixos et regulatos Dionysii Areopagitæ ætate, quam fuerunt postmodum quarto aut quinto Ecclesiæ seculo, inde enimvero, librorum, in quibus, Sacramenta ritibus hujusmodi fuisse administrata ac confecta, adstruitur, auctorem esse non posse Sanctum nostrum, pene certum etiam apparet, uti hic erat monstrandum.

CAPUT XIII.

Validissimum, quo Opera, quæ sub Dionysii Areopagitæ nomine circumferuntur, sancto huic vindicare Areopagiti nituntur, argumentum refellitur, nonnullisque adhuc, quæ pro iisdem Operibus Areopagitæ vel abjudicandis vel attribuendis faciunt, adductis, hunc illa non habere auctorem prope etiam certum esse, concluditur.

In Operibus, quæ Dionysii Areopagitæ nomine circumferuntur, mira fere ubique elucet auctoris sanctitas; cum autem hic, sese Dionysium Areopagitam fuisse, loco non uno luculentissime prodat, hinc Areopagiti, re etiam vera Areopagitam illum fuisse, contendunt, ne scilicet, qui vir Sanctus fuisse e certissimis indicis videtur, pro impostore ac sacrilego sit habendus. Atque hoc quidem argumentum est hujusmodi, ut non aliud validius pro vindicandis Dionysio Areopagitæ Operibus, quæ sub ejus nomine circumferuntur, pugnare videatur. Leonardus Lessius in Epistola, ad Lansselium anno 1615 Lovanio Parisios scripta, elegantissime simul ac nervosissime id proponit. Labet idcirco isthanc ex apologetica de S. Dionysii Scriptis Lansselii laudati Disputatione, in qua exstat, integram huc transcribere. Sic habet: Litteras reverentiæ vestræ datas Parisiis xiv Aprilis accepti xxv ejusdem. Miror, post patris Martini Delrio Vindicias Areopagiticæ, adhuc superesse aliquos, qui de hoc Opere dubitent, an auctori illi sit vindicandum: dissolutis enim adversariorum ratioculis, tot profert veterum auctorum (inter quos multi summi Pontifices et viri sanctitate illustres) testimonia, quibus Scripta illa S. Dionysio Areopagitæ tribuuntur, ut vix putem, esse aliquod antiquorum Patrum Scriptum, quod pluribus testibus suo auctori possit vindicari.

In Operibus Dionysianis mira ubique auctoris sanctitas elucet. Hinc Areopagiti,

184 Mihi vero res adeo perspicua videtur, ut, etiamsi ejusmodi testimonia minime suppetent, non putem ei, qui attentius expenderit Operis conditionem, de auctore ambigendum. Hac enim unica ratione facile convincetur, quæ et

ac inprimis Lessius, ne is, qui Areopagitam sese aperte prodidit,